

“Західницька” тенденція виражалася в запозиченні ідей, філософських поглядів, які виникли й набули поширення на Заході. При чому запозичення цих ідей часто відбувалося “вирваним” із західноєвропейського культурного контексту й було своєрідною даниною моді, поклонінням перед Заходом. Наприклад, у XIX ст. у Російській імперії були модними німецька класична філософія, соціалістичні ідеї, зокрема марксизм, погляди Ф. Ніцше.

“Патріотична” тенденція, навпаки, заперечувала “поклоніння перед Заходом”. Вона була зорієнтована на творення оригінальних, “незахідних” культурних вартостей. Ця тенденція знайшла вияв у різного роду формах слов’янофільства, євразійства, толстовства, різноманітних “почвеннічеських” теоріях.

Цікаво, що часто одна й друга тенденції досить оригінально перепліталися. Наприклад, західний марксизм у Радянському Союзі набув форми “ленінізму”, котру можна трактувати як своєрідну “почвеннічеську” теорію. А щодо “почвеннічеського” слов’янофільства, то імпульс до його виникнення на східнослов’янському ґрунті прийшов із Заходу, маються на увазі передусім романтизм та слов’янофільство чехів.

І сьогодні суспільно-філософська думка східнослов’янських народів продовжує для себе вирішувати дилему “Захід-Схід”: чи здатися на милість західної (переважно в її американізованому вигляді) західної культури, чи йти “своїм шляхом”, апелюючи до якихось “власних” традицій. При чому вирішення цієї дилеми має не скільки теоретичний, скільки практичний характер.

*Кужільна Л.В. – канд. філол. н.
(Кривий Ріг)*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ І СВОБОДА ОСОБИСТОСТІ: ЕТНІЧНІ, ПРАВОВІ І МОРАЛЬНІ АСПЕКТИ (на матеріалі творчості поетів-шістдесятників XX ст. в українській літературі)

Проблема передбачає розгляд ряду проблем, які не ставила ні політико-соціологічна, ні історико-філософська, ні літературознавча наука щодо творчості українських поетів-шістдесятників XX ст.

1. Мова – найголовніший організатор духовного життя єдності й розвитку народу. Там, де їй загрожує смерть, настає хворобливий розклад нації, там, де мова гине і помирає народ. Це розуміли великі уми Європи, які в ім’я життя своїх націй відмовилися від латини [2, 57, 58, 66, 69, 71, 72, 92, 104, 108, 109, 119, 120, 149, 151, 201, 248, 349, 751, 770, 562, 563, 725; 1, 23, 161, 202-203, 245, 248-249, 423, 449, 542].

2. Шевченків геній був осіяний діяльністю пробудителів чеського та словацького народів Колара і Шафарика. Від них він сприйняв ... ідею

слов'янського самоствердження, він же спрямував її в русло боротьби за повну національну незалежність і України, й кожної слов'янської нації, за політичну та соціальну рівність людей...

Не маємо ілюзій – Т.Шевченка досі ще не знає Європа настільки, наскільки заслуговує його внесок у європейську літературу і європейську боротьбу за ідеали, означені Французькою революцією та її послідовниками в багатьох країнах. Істинна європейська слава Т.Шевченка – попереду [2, 84, 123, 189, 301, 408, 520, 560, 661, 682, 691, 708; 1, 16, 100, 163, 237, 239, 241, 257, 390].

3. Соціалізм І.Франка, соціалістична ідея, яку не просто сповідував, а вдосконалив Франко, відрізняється від нашої, догматичної ідеї. Якби наш народ пішов дорогою Франкового соціалістичного ідеалу – це було б щасття. Ми можемо сказати людству про людину те, чого інші не можуть казати [2, 23, 141, 170, 187, 238, 290, 317, 319, 560, 632, 707, 709, 728, 766, 768].

4. Твори наших літературних класиків, розстріляне відродження 1920-1930-х р. українська історія, просякла кров'ю боротьби за незалежність, інтелектуальна праця багатьох українців, що мешкали поза межами України, - ось ті сили, що формують сьогодні нашу національну гідність [2, 174, 185, 191, 232, 241, 261, 273, 277, 320, 331, , 337, 345, 353, 355, 410, 459, 461, 491, 492-493; 600, 688, 706, 729, 732, 74, 762; 1, 26, 48, 174, 188, 199, 300, 358, 365, 374-381, 427].

5. Хто прагне поставити право особистості понад правом нації, піднімає єдність суті важливістю її складових частин, той за висловом Екзюпері, руйнує собор, щоб поставити рядком камені, з яких той собор побудований [2, 219, 291, 302, 481, 486; 1, 27, 62, 265, 408-416, 525].

6. Шістдесятники глибоко усвідомлюють значення культури в побудові конфедеративної Європи. Культура виховує святе, бога в людині і через приєднання до благодійних діянь дає людині відчуття невмирущості. Обмін здобутками культури – найважливіший обмін між націями, і він має стати гарантом процесу гуманізації всього європейського життя [2, 169, 287, 340, 355-356, 457, 463, 514, 558, 563, 565, 537, 576, 579-582, 596; 104-608; 662, 693-695-715, 746, 765; 1, 37, 39, 58, 66; 180, 91, 103, 114, 200-221; 223, 224, 226-228-235, 372].

7. Україна – європейська держава, і тільки така вона може стати фундаментом особистості, значущості, культурної неповторності українського народу. І тільки будучи частиною Європи, наш народ зможе стати частиною чогось більшого. І тільки будучи непідлеглою частиною Європи, він зможе випромінювати й сприймати творчі енергії загальнолюдського життя і поступу [2, 311, 312, 313, 317, 338, 392, 394, 456, 470, 515, 538, 544, 587-593, 699, 714, 724; 1, 102, 185, 209, 204].

8. Злочини КПРС, зокрема проти українського народу, **всесвітньо** знані. Це мільйони розстріляних, згноєних по тюрмах та сибірських засланнях, це мільйони вимучених голодом 1932-1933р., це мільйони, зі свідомості яких вийнято рідну мову і християнську мораль. Це мільйони фізично й духовно скалічених, отруєних Чорнобилем і фальшивою вірою в комуністичний рай [2, 347, 356, 435, 526, 529, 541, 542, 568, 570-599, 710, 630, 752; 1, 7, 19-30; 87, 106, 110, 119-122, 150, 158, 162-163, 166, 216-218, 260, 392, 514, 518].

9. Ніхто в Європі не знає, що 1945р. український національний визвольний рух, в лавах якого тоді було 200000 озброєних воїнів, піднявся проти радянсько-більшовицької окупації України, і та боротьба тривала майже вісім років. Європа говорить про революції Дубчека, Валенси, Надя, але не говорить, що її від більшовизму рятували також українці [2, 498, 549, 550-554, 598, 694]. Європейський Союз поступово стає наддержавою [2, 721; 1, 32, 43, 54, 72, 74].

10. Найголовніше, що повинна зробити наступна Всесвітня координаційна рада – це працювати на з'єднання молодих українських сил зі всього світу [2, 513, 608, 633, 727, 728; 1, 126, 304, 489].

Велике Сонце над Великим Лугом
Великий Сон Великої Ріки [1, 436].

11. Від Петра Могили, православного ієрарха, бере початок ідея екуменізму, бо він надав українському православ'ю європейського характеру, засновуючи Академію, де головною мовою викладання була латина. Від Григорія Сковороди, українського філософа, бере початок ідея єдності християнської моралі з мудрістю екзистенціалізму [2, 64; 1, 5-6, 198, 205, 253, 255, 307, 366, 386].

12. Дисидентський рух зароджувався з творчого руху молоді в Києві, а потім у Львові, в аналогічному клубі. Ті люди, які тоді з'явилися в літературі, - і Ліна Костенко, й І. Драч, і М. Вінграновський, і І. Дзюба, - всі вони стали легендою у національно-визвольній боротьбі [2, 701, 711; 1, 8-11, 142-143, 169, 213, 214, 236, 339].

13. Наша демократична аристократичність, надмірна амбіційність, пихата обмеженість, безмежна самозакоханість – ось що було і є нині внутрішнім гальмом нашого національного розвитку [2, 713, 716, 720; 1, 65, 136, 176, 180, 187, 191-192, 193, 267, 282].

Убоге поле, ми з тобою Креси
десь наше зерно - гори золоті [1, 339].

Література:

1. Костенко Л. Вибране. – К.: Дніпро, 1989. – 59 с.
2. Павличко Д. Українська національна ідея. – К.: В-во „Основи”. – 2004. – 771 с.